

SOU 2024:80
dnr KS 2024-383

Yttrande- Remiss av Remiss av SOU 2024:80 Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll , dnr KS 2024-383

Laxå kommun lämnar följande yttrande

Statens offentliga utredningar har lämnat sitt slutbetänkande av Utredning om stärkt återvändandeverksamhet. Regeringen beslutade i juni 2022 att uppdra till särskild utredare att se över de regelverk som är kopplade till återvändande och föreslå åtgärder kopplade till detta. Ett tilläggsdirektiv utökade uppdraget med att också omfatta en översyn av regelverk om inre utlänningskontroller. Utredningen har haft i uppdrag att utforma regelverket sådant att ett ökat informationsutbyte mellan myndigheter kan äga rum. Detta för att stärka arbetet med verkställighet; att minska möjligheten att leva i landet utan tillstånd, genom att myndigheter ska vara skyldiga att lämna viss information till de verkställande myndigheterna (Polis, Migrationsverk och Säkerhetspolis).

Utredningen är omfattande och lyfter flera områden och förslag på ändring i lag. Laxå kommun har i detta svar fokuserat på de delar där Laxå kommun identifierat oklarheter eller sårbarheter i förslagen och inte utredningen i sin helhet.

Utredningen föreslår en *sekretessbrytande uppgiftsskyldighet* i utlänningslagen (2005:716) med fyra grundläggande utgångspunkter; först ska man *tydligt begränsa skyldigheten* i vilka uppgifter som omfattas. Uppgifterna ska enbart omfatta utlänningar som ej har rätt att vistas i Sverige och det ska avse vissa särskilt angivna uppgifter. *Enbart uppgifter som de verkställande myndigheterna är i behov av för att effektivt kunna arbeta med att verkställa beslutet omfattas av lagstiftningen*. Laxå kommun vill trycka på att det är av största vikt att uppgifter som omfattas av sekretess är skyddade så långt som möjligt och att det är tydligt vilka uppgifter som omfattas av det sekretessbrytande uppgiftsskyldigheten. Tydlig information och metodstöd för tillämpning av lagen är a och o för att myndighetsutövaren som omfattas av lagändringen är trygga i sitt uppgiftslämnande. Den andra utgångspunkten stödjer denna ställning; att uppgifterna enbart ska lämnas till *en av de verkställande myndigheterna*. Detta minskar risken att känslig information sprids onödigt mycket. Den tredje principen bygger på att de myndigheter som omfattas av uppgiftsskyldigheten anges i lag, vilket tydligt också trycker på att uppgiftsskyldigheten är begränsad. Den fjärde utgångspunkten är att en myndighet ska vara skyldig till att lämna uppgifter på eget initiativ, utan att den verkställande myndigheten begär ut detta. Den här delen anser Laxå kommun är snårig. Utredningen menar att en uppgiftsskyldighet som bygger på att den

verkställande myndigheten begär ut uppgifter inte kommer att ge avsedd effekt. Här kan man tänka att verkställande myndighet kan ha svårt att begära ut uppgifter som de ej vet existerar, men här förespråkar Laxå kommun ett system som då både effektivt och rättssäkert kunde hantera dessa uppgifter. Myndigheter som föreslås omfattas av att på eget initiativ lämna ifrån sig vissa uppgifter är; Arbetsförmedling, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket. Laxå kommun menar att "det egna initiativet" till viss del kan vara godtyckligt och göra det svårt för tjänstepersoner att bedöma när uppgifter ska lämnas. Tjänstepersoner kan då också sättas i etiska och moraliska dilemman som inte ska anses som ringa. Ett system som istället mer automatiskt och systematiskt inhämtar information från beslutade myndigheter vore önskvärt.

Laxå kommun stödjer också utredningens beslut att *inte* omfatta hälso-sjukvård, socialtjänst och skola då en sådan uppgiftsskyldighet inte är förenligt med deras uppdrag i stort.

Avseende inre utlänningskontroll så anser Laxå kommun att det alltid är bra att tydliggöra bestämmelser som upplevts vara otydliga och svåra att tillämpa. Förslaget – att för att en åtgärd ska vidtas så måste det finnas en anledning att anta att en utlänning saknas tillstånd att vistas i Sverige. Denna bedömning, som ska ligga till grund för åtgärd, anser Laxå kommun är oerhört svår, ställer höga krav på subjektivitet och professionalitet. Man tydliggöra att en persons utseende, namn eller språk inte *ensamt* får utgöra grund för kontroll, men man tydliggöra egentligen inte vilka andra aspekter som styrker grunden. Man nämner "iakttagelser på platsen avses till exempel hur en person betar sig, på vilken plats i och i vilket sammanhang han eller hon befinner sig" och "andra omständigheter". Detta anser Laxå kommun vara en alldeles för otydligt och återigen utsätta tjänstepersoner för etiska och moraliska dilemman där subjektiva och personliga föreställningar kommer att kunna ha stor påverkan på individnivå. Utlänningens integritet behöver så långt som möjligt också skyddas, vilket förslagen i utredningen inte fullt löser ut.

Ytterligare befogenheter för att klarlägga en utlänningsidentitet kan i vissa fall var nödvändigt, det kan röra sig om att omhänderta t.ex. elektronisk kommunikationsutrustning eller dylikt. Återigen anser Laxå kommun att det behöver tydliggöras under vilka förutsättningar detta kan vara aktuellt och också att en tydlig kommunikation förs med utlänning där man klargör dennes skyldighet att inkomma med handlingar som styrker identiteten. Även här lämnas en del utrymme till individuella bedömningar hos tjänstepersoner.

2025-02-25
Jessica Vidberg
Tf kommunchef
0584-47 31 15
Jessica.vidberg@laxa.se

Generellt anser Laxå kommun att en del av förslagen i utredningen inte tar hänsyn till utlänningens integritet, lägger ett stort ansvar på enskilda tjänstepersoners individuella bedömningar och moraliska kompasser. Mer resurser bör läggas på att automatisera och systematisera processerna som är kopplade till ändringarna, för att säkerställa ett rättssäkert hanterande av vad som kan vara sekretessbrytande och integritetskränkande information.

För Laxå kommun
Ankie Johanson
Kommunstyrelsens ordförande